

Sygn. akt **III S 18/15**

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lutego 2015 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Leszek Dąbek

Sędziowie SO Gabriela Sobczyk

SR del. Marcin Rak (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 24 lutego 2014 roku w Gliwicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi **A. R. (R.)**

przy udziale **Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Rejonowego w Rybniku**

o stwierdzenie przewlekłości postępowania toczącego się przed Sądem Rejonowym w Rybniku pod sygnaturą **I Ns 1425/10**

postanawia:

- 1. stwierdzić, że w sprawie prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Rybniku, pod sygnaturą I Ns 1425/10 nastąpiła przewlekłość postępowania,**
- 2. przyznać skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Rybniku kwotę 8.000 (osiem tysięcy) złotych,**
- 3. oddalić skargę w pozostałej części,**
- 4. zwrócić skarżącemu kwotę 100 (sto) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi.**

SSR del. Marcin Rak SSO Leszek Dąbek SSO Gabriela Sobczyk

Sygn. akt **III S 18/15**

UZASADNIENIE

Wnioskodawca złożył skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki dotyczącą postępowania prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Rybniku pod sygn. akt I Ns 1425/10. Domagał się stwierdzenia przewlekłości tegoż postępowania i przyznania na jego rzecz sumy pieniężnej w wysokości 20.000 złotych. Uzasadniając żądanie wskazał, że wniosek w sprawie o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu nieruchomością wspólną złożył do tegoż Sądu w dniu 28 grudnia 2010 roku. Do chwili obecnej odbyły się tylko 3 rozprawy, ostatnia w połowie 2012 roku. W międzyczasie zmianie uległy przepisy istotne dla rozstrzygnięcia wniosku, które sprawiły, że wnioskodawca w razie jego uwzględnienia poniesie wyższe koszty czynności o upoważnienie do dokonania której wnosi. Wskazał, że jednocześnie toczyło się w innej sprawie, dotyczące tej samej nieruchomości, postępowanie o dział spadku, które zostało już zakończone. W jego wyniku stał się

wraz z żoną właścicielem nieruchomości. Poddaje to w wątpliwość prowadzenie przez Sąd Rejonowy postępowania w sprawie niniejszej.

Prezes Sądu Rejonowego w Rybniku zgłosił udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Wniosek w sprawie objętej skargą dotyczy zgłoszonego przez współwłaściciela żądania rozstrzygnięcia co do zasadności dokonania czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu nieruchomością, a polegającej na przekształceniu prawa wieczystego użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości opisanej w księdze wieczystej numer (...). Został złożony w dniu 28 grudnia 2010 roku i tego samego dnia został zarejestrowany w repertorium. Akta przedłożono sędziemu referentowi w dniu 3 stycznia 2011 roku. Zarządzeniem z dnia 11 lutego 2011 roku, wykonanym dnia 4 kwietnia 2011 roku, wnioskodawca został wezwany do złożenia odpisu wniosku, co też uczynił 11 kwietnia 2011 roku. Zarządzeniem z 11 maja 2011 roku sędzia referent wyznaczył termin rozprawy na 15 czerwca 2011 roku polecając wezwanie wnioskodawców i uczestników. Na tymże terminie Sąd odebrał stanowisko od zainteresowanych, którzy wskazali, że jednocześnie toczy się postępowanie dotyczące działu spadku obejmujące m. in. nieruchomość, której dotyczy wniosek. Sąd rozprawę odroczył bez terminu zobowiązując wnioskodawców do podania sygnatury postępowania o ustanowienie kuratora dla małoletnich uczestników. Postanowieniem z dnia 2 września 2011 roku postępowanie zostało zawieszona z uwagi na niewykonanie przez wnioskodawców zarządzenia z rozprawy. Pismem z dnia 5 września 2011 roku wnioskodawca złożył do akt kopię postanowienia w przedmiocie ustanowienia kuratora. Zarządzeniem sędziego z dnia 3 października 2011 roku polecono dołączenie akt sprawy o ustanowienie kuratora. Akta dołączono 11 października 2011 roku. Zarządzeniem z dnia 2 listopada 2011 roku, wykonanym dnia 30 grudnia 2011 roku polecono dołączenie akt sprawy II Ns 87/11 o dział spadku obejmującego wymienioną we wniosku nieruchomość. Akta dołączono 18 stycznia 2012 roku. Dnia 27 stycznia 2012 roku wpłynęło pismo wnioskodawcy z zapytaniem o przyczyny opóźniające rozpoznanie sprawy. Postanowieniem z dnia 6 lutego 2012 roku postępowanie zostało podjęte, a termin rozprawy wyznaczono na 21 marca 2012 roku. Na tejże rozprawie Sąd wysłuchał stanowisk zainteresowanych, odmówił dalszego dopuszczenia do udziału w sprawie jednej z uczestniczek i zwrócił się do pozostałych o zajęcie aktualnego stanowiska w sprawie. W tym celu rozprawę odroczył do 13 czerwca 2012 roku. Na tej rozprawie Sąd wezwał do udziału w sprawie kolejną uczestniczkę i celem zawiadomienia jej o toczącym się postępowaniu rozprawę odroczył na 11 lipca 2012 roku, kiedy to przesłuchane zostały dwie uczestniczki. Wobec ustalenia, że jedna z uczestniczek wyjechała za granicę i jej dotychczasowy adres jest nieaktualny, rozprawę odroczone bez terminu. W zarządzeniu z tego samego dnia polecono doręczenie jej odpisu pisma procesowego wnioskodawcy wskazującego na szacunkowe koszty przekształcenia prawa wieczystego użytkowania w prawo własności ze zobowiązaniem do zajęcia aktualnego stanowiska w sprawie. Zarządzenie zostało wykonane przez sekretariat w dniu 22 października 2012 roku. Odpowiedź uczestniczki na to zobowiązanie wpłynęła w dniu 19 listopada 2012 roku. Zaś w dniu 20 listopada 2012 roku wpłynęło pismo wnioskodawcy ponagląjące do nadania sprawie biegu. W odpowiedzi, w dniu 11 stycznia 2012 roku poinformowano wnioskodawcę, że Sąd oczekiwał na stanowisko uczestniczki zamieszkałej za granicą, a obecnie ze względu na urlop macierzyński sędziego referenta sprawa oczekuje na wyznaczenie nowego sędziego. Zarządzeniem Przewodniczącego Wydziału z dnia 6 marca 2012 roku sprawę skierowano do referatu innego sędziego, który zarządzeniem z dnia 12 marca 2013 roku wyznaczył termin rozprawy na 18 września 2013 roku. Zarządzeniem z dnia 17 czerwca 2013 roku sprawa zostaje skierowana do referatu kolejnego sędziego. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego na rozprawie w dniu 18 września 2013 roku zostaje ona zamknięta, a termin ogłoszenia orzeczenia odroczone do 26 września 2013 roku. W dniu 26 września 2013 roku Sąd decyduje o otwarciu zamkniętej rozprawy i odroczeniu jej z terminem z urzędu. Jednocześnie zwraca się o ustalenie, w drugim z Wydziałów Cywilnych, czy toczy się postępowanie o dział spadku obejmujące nieruchomość objętą wnioskiem. Odpowiedź w tym zakresie wpływa do akt w dniu 28 października 2013 roku i obejmuje znajdującą się już w aktach informację o postępowaniu toczącym się pod sygn. akt II Ns 87/11. Zarządzeniem Przewodniczącego Wydziału z dnia 19 grudnia 2013 roku akta zostają przydzielone do referatu pierwszego sędziego referenta, który zarządzeniem z 5 marca 2014 roku poleca dołączenie akt II Ns 87/11. Polecenie to ponawia w zarządzeniach z 20 maja,

24 czerwca, 30 października 2014 roku. Akta zostają dołączone w dniu 4 listopada 2014 roku. Zarządzeniem z dnia 12 stycznia 2015 roku na dzień 25 lutego 2015 roku wyznaczony zostaje termin rozprawy.

Postępowanie w sprawie II Ns 87/11 zostało zakończone postanowieniem z dnia 25 lipca 2014 roku mocą którego m. in. prawo wieczystego użytkowania nieruchomości opisanej w księdze wieczystej (...) przyznano wnioskodawcy i jego żonie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2004 roku, Nr 179, poz. 1843 ze zm.) dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd, w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego, uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawłości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

W ugruntowanym orzecznictwie sądów powszechnych, Sądu Najwyższego jak i sądów administracyjnych przyjmuje się, że przewlekłość postępowania to nieuzasadnione żadną z okoliczności wymienionych w art. 2 ust. 2 ustawy z 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony (...) długotrwałe zaniechanie podejmowania czynności przez organ prowadzący postępowanie lub podejmowanie czynności nieefektywnych bądź pozornych. Zachodzi ona gdy postępowanie jest długotrwałe i rozwlekłe, a trwa ponad konieczność podjęcia czynności niezbędnych do zakończenia sprawy, pozostających w związku przyczynowym z działaniem lub zaniechaniem organu. Innymi słowy to wyrażając, przewlekłość postępowania występuje, gdy zwłoka jest nadmierna (rażąca) i nie znajduje uzasadnienia w obiektywnych okolicznościach sprawy. Aby stwierdzić przewlekłość postępowania koniecznej jest ustalenie, że pomiędzy kolejnymi czynnościami występują długie, nieuzasadnione przerwy albo też pewne czynności nie są podejmowane w ogóle (tak: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2011 roku, III SPP 14/11, Lex nr 10959151, postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 07 kwietnia 2009 roku, II S 4/09, KZS 2009/5/42, postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 28 grudnia 2012 roku, II S 25/12, Lex nr 1254588, postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 23 listopada 2012 roku, II OPP 19/12, Lex nr 1240698).

Ocena przewlekłości postępowania musi być dokonywana w relacji do czasu trwania całego postępowania, przy czym sama długość postępowania nie przesądza jeszcze o tym, iż jest ono przewlekłe. Konieczne jest tym samym wskazanie na konkretne długotrwałe i nieuzasadnione zaniechanie sądu, względnie na dokonywanie czynności w sposób nieefektywny.

Nadto istotnym jest, że państwo ma obowiązek zapewnienia w miarę sprawnego działania wymiaru sprawiedliwości w każdych warunkach. Oznacza to, że argumentacja odnosząca się do trudnej sytuacji kadrowej i ponadprzeciętnego obciążenia pracą orzeczników i pracowników sekretariatu zasadniczo nie może stanowić podstawy do oddalenia skargi. Wszak skarga objęta cytowaną ustawą z dnia 17 czerwca 2004 roku ma służyć urzeczywistnieniu prawa do sądu, które swe źródło znajduje przede wszystkim w art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a jednym z jego istotnych elementów jest realizacja zawartej w tymże przepisie gwarancji rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, co oznacza merytoryczne i definitywne jej rozstrzygnięcie przez sąd w rozsądnym terminie (por. uzasadnienie uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2013 roku, III SPZP 1/13, OSNP 2013/23-24/292).

Analiza akt prowadzi do wniosku, że w jego toku wielokrotnie występowały długotrwałe okresy bezczynności, zaś część czynności podejmowana była niecelowo. I tak, o brakujący odpis wniosku wezwano wnioskodawcę po 3 miesiącach od jego złożenia. Także pierwsze dołączenie akt sprawy II Ns 87/11 nastąpiło z około 3 miesięcznym opóźnieniem,

skoro wniosek o podjęcie zawieszono postępowania wnioskodawca złożył 5 września 2011 roku, a akta istotne w ocenie Sądu Rejonowego dla nadania sprawie biegu i znajdujące się w sąsiednim Wydziale dołączono dopiero 18 stycznia 2012 roku, nie nadając w międzyczasie sprawie biegu. Następny okres, w którym postępowanie toczyło się nieefektywnie, wystąpił od 11 lipca 2012 roku a 18 września 2013 roku. W czasie 14 miesięcy między rozprawami wyznaczonymi w tych dniach, jedyną merytoryczną czynnością w sprawie było uzyskanie aktualnego stanowiska jednej z uczestniczek postępowania. Uwagę zwraca też fakt nieuzasadnionego zamknięcia rozprawy w dniu 18 września 2013 roku i ponownego jej otwarcia w dniu 26 września 2013 roku, celem ustalenia czy toczy się równoległe postępowanie o dział spadku obejmujące prawo do nieruchomości wymienionej we wniosku. Wszak informacja taka, wraz z sygnaturą akt postępowania znajdowała się już w aktach postępowania. Co więcej, nie znajdującym usprawiedliwienia było tu procedowanie polegające na kierowaniu w tym zakresie pism do sąsiedniego Wydziału tego samego Sądu Rejonowego, zamiast polecenia poczynienia takich ustaleń przez pracownika sekretariatu osobiście lub telefonicznie. Następny nieefektywny okres postępowania to czas między 28 października 2013 roku a 12 stycznia 2015 roku, w którym poza kolejną zmianą sędziego referenta i działaniami zmierzającymi do dołączenia akt postępowania działowego, nie podjęto czynności zmierzających do merytorycznego rozpoznania wniosku.

Okoliczności te przemawiały za uznaniem wystąpienia przesłanek opisanych w art. 2 ust. 2 cytowanej ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony (...), stanowiących podstawę do stwierdzenia przewlekłości. Wszak z przyczyn niezależnych od uczestników postępowania oraz nieznajdujących usprawiedliwienia w okolicznościach faktycznych i prawnych rozpoznawanej sprawy, łączna zwłoka w podejmowaniu prawidłowych czynności zmierzających do rozpoznania wniosku wyniosła ponad 30 miesięcy.

Nawet jeżeli opóźnienie to wynikało z trudnej sytuacji kadrowej Sądu Rejonowego w Rybniku to – jak już wskazano – okoliczność ta nie mogła stanowić podstawy do oddalenia skargi. Strona postępowania sądowego nie może bowiem ponosić konsekwencji niezapewnienia przez państwo prawidłowych warunków funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości.

Wobec stwierdzenia przewlekłości, na podstawie art. 12 ust. 4 cytowanej ustawy Sąd Okręgowy przyznał na rzecz skarżącego sumę pieniężną w wysokości 8.000 złotych. Określając jej wysokość Sąd Okręgowy miał na uwadze okres występującej bezczynności, rodzaj sprawy oraz to, że z uwagi na wstąpienie przewlekłości wysoce wątpliwym jest aby możliwe było osiągnięcie celu postępowania, skoro w wyniku rozstrzygnięcia wydanego w sprawie II Ns 87/11 prawo, którego dotyczył wniosek przestało być przedmiotem współwłasności, a weszło do majątku wspólnego wnioskodawcy i jego żony.

W pozostałej części skargę jako niezasadną oddalono, a to na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy. Niezasadnym było wydawanie Sądowi Rejonowemu zaleceń, co do dalszego toku postępowania skoro Sąd Rejonowy podjął bowiem działania zmierzające do nadania biegu sprawie, a to wyznaczył termin rozprawy.

Na podstawie art. 17 ust. 3 cytowanej ustawy Sąd Okręgowy zwrócił skarżącemu uiszczoną w sprawie opłatę.

SSR (del.) Marcin Rak SSO Leszek Dąbek SSO Gabriela Sobczyk